

Notitie

FORUM STANDAARDISATIE 8 december 2021 Agendapunt 2 OBDO en Forum Standaardisatie

Nummer: FS 20211208.2

Aan: Forum Standaardisatie

Van: Bureau Forum Standaardisatie

Datum: 25 november 2021

Versie: 1.0

Bijlagen: A. Werkplan Forum Standaardisatie 2022
D. Rapportage op de voortgang januari-augustus 2021

Samenvatting

Ter bespreking

- A. Werkplan en vorm vergaderingen Forum Standaardisatie en update instellingsbesluit

Ter kennisname

- B. Stand van zaken n.a.v. kamerbrief over rapport inventarisatie standaardisatie
- C. OBDO 28 oktober 2021 = vervallen. IV-meting naar december
- D. Rapportage op de voortgang januari-augustus 2021

Ter bespreking

Ad A. Werkplan en vorm vergaderingen Forum Standaardisatie en update instellingsbesluit

[bijlage A]

De notitie voor dit agendapunt wordt nagezonden vóór de Forum-vergadering van 8 december 2021.

Ter kennisname

Ad B. Stand van zaken n.a.v. kamerbrief over rapport inventarisatie standaardisatie

[geen bijlage]

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om kennis te nemen en desgewenst het toelichten van het volgende:

Met zijn reactie op het rapport Inventarisatie Standaardisatie ([kamerbrief](#)) zette het kabinet, in lijn met de maatschappelijke doelstellingen voor burgers en bedrijven zoals verwoord in NLDigibeter, een aantal acties in gang. Het Forum Standaardisatie is een van de partijen die door Knops gevraagd is om in dit kader een inspanning te leveren om het gebruik van open standaarden verder te bevorderen. De stand van zaken van deze acties treft u hieronder aan.

#	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
1	Werkconferentie organiseren.	Forum	Tweede helft 2021	Ingezet wordt op een werkconferentie eind 2021. In afstemming met meewerkende partijen wordt een datum in december beoogd. De keuze tussen een webinar, hybride of fysieke bijeenkomst is afhankelijk van de maatschappelijke ontwikkelingen. De levensgebeurtenis 'van werkeloosheid naar werk' (zie onder 3) zal een centrale rol vervullen op de conferentie. Aan de werkconferentie is medewerking voorlopig aangezegd door het programma Mens Centraal, de Belastingdienst (praktijkcase semantiek), Kadaster (praktijkcase semantiek), Divosa (praktijkcase levensgebeurtenis) en loonaangifteketen (complexiteit van domein overstijgende semantiek). Werkconferentie wordt i.v.m. coronamaatregelen verplaatst naar dinsdag 5 april 2022.
2	Met experts en ketenpartners onderzoeken welke aanpak het meest geschikt is om de naleving door	BZK i.s.m. experts en ketenpartners	Uiterlijk begin 2020.	<u>Gereed</u> . Er is een online invulhulp voor toegankelijkheids-verklaringen en er is een officiële Nederlandse vertaling van WCAG 2.1.

Oplegnotitie OBDO en Forum Standaardisatie

	overheidsinstanties makkelijker te maken. Plus vertaling toegankelijkheidsspecificatie naar Nederlands.		Vertaling: uiterlijk Q1 gereed.	
3	Samen met stakeholders de kansen van standaardisatie van begrippen in kaart brengen aan de hand van levensgebeurtenis 'van werkloosheid naar werk'.	Forum samen met relevante partijen uit OBDO	Gestart oktober 2020.	<p>Voor deze concrete levensgebeurtenis is een doorlopende samenwerking met het programma Mens Centraal. In maart organiseerde Mens Centraal een focusbijeenkomst om de afbakening van het project rond deze levensgebeurtenis te bepalen. BFS is als partner hierbij aangesloten om de kansen voor (semantische) standaardisatie voor het voetlicht te brengen.</p> <p>Dit is gevolgd in april en mei door deskresearch en eerste interviews met burgers en betrokken instanties over de problemen die zich voordoen.</p> <p>De uitkomsten worden besproken in twee vervolgbijeenkomsten op 15 en 28 juni aanstaande. Direct daaropvolgend, op 29 juni organiseert BFS samen met Mens Centraal een iBestuur webinar over de eerste resultaten en vervolgstappen. Dit als opmaat naar het iBestuur congres op 15 september en de beoogde werkconferentie eind 2021.</p> <p>Door BFS is in samenwerking met iBestuur het webinar "Dienstbaar aan mensen of aan regels" georganiseerd met inbreng vanuit Mens Centraal, de vereniging directeuren publiekszaken gemeenten en de loonaagifteketen. Op uitnodiging van BFS heeft Divosa hoop 27 juli een "serious gaming" sessie georganiseerd over problemen in de bijstand. Een aantal Forumleden heeft hierbij ervaren hoe mensen in de bijstand kunnen komen en waar ze mee te maken krijgen.</p> <p>Met Divosa wordt bekeken hoe de game kan worden verbonden met standaardisatie (waaronder semantiek en proces) vragen en daarmee een leidraad kan zijn op de werkconferentie.</p> <p>De game van is geïntegreerd in het programma van de werkconferentie. De werkconferentie wordt i.v.m. corona maatregelen verplaatst naar voorjaar 2022. Met het programma mens Centraal is nader onderzoek gedaan naar bijstand situaties. De uitkomsten hiervan worden in december verwacht. Indien aansluitend op het huidige programma krijgen ook deze een plek op de werkconferentie.</p>
4	Uitwerken hoe de samenwerking	BZK (trekker) samen met	Start begin 2021, streven	Uit oogpunt van standaardisatie haakt het Forum aan bij een aantal

Oplegnotitie OBDO en Forum Standaardisatie

	tussen overheden om te komen tot eenduidige digitale dienstverlening vormgegeven kan worden en welk ambitieniveau daarbij passend is.	Expertgroep Gebruiker Centraal, programma Mens Centraal, Forum Standaardisatie en andere relevante partijen	gereed eind Q1 2021.	levensgebeurtenissen van Mens Centraal. Gebruiker Centraal maakt samen met BZK een beleidsnota op voor de inzet van NL Design Systems, inclusief structurele financiering om NL Design Systems tot een standaard manier van werken in te regelen. BZK bespreekt intern 1overheid met advies van het Forum op het gebied van herkenbare websites en veilig webverkeer (toevoeging van echtheidskenmerken, toevoeging van informatieveiligheidsstandaarden aan e-mail, controleerbare en - bij voorkeur herkenbare - overheidsdomeinnamen, centraal domeinnaambeheer en uniforme domeinnaam extensies). Ook de inspiratie van Single Digital Gateway (het recht op het eenmalig aanleveren van gegevens) wordt hierin meegenomen. Vanuit het <u>rapport "Werk aan uitvoering fase II" naar de Tweede Kamer</u> wordt het handelingsperspectief 'toekomstbestendige dienstverlening' uitgewerkt door bestuurders Sibma (SVB), Van Hout (gemeente Nijmegen), en Den Hollander (BZK). De ervaringen en thema's uit het werkplan van Forum Standaardisatie worden meegenomen in de inspiratiegroep om te komen tot maatwerk voor dienstverleningsprincipes.
5	Een handreiking maken met 'beste overwegingen' voor de verschillende situaties van publiceren van informatie en de daarbij horende standaarden, zoals PDF en HTML.	Forum in overleg met Open State Foundation	Gestart medio 2019, afgerond	<u>Gereed</u> De Openstate Foundation heeft een eerste versie van de keuzehulp voor documentformats opgeleverd, zie https://openpubliceren.nl . Dit tool wordt voor de zomer nog verder doorontwikkeld. De site openpubliceren.nl blijft onder beheer van de Openstate Foundation. Daarnaast ontsluit Forum Standaardisatie een eigen versie van de keuzehulp op de website forumstandaardisatie.nl. Dit wordt in de loop van 2021 gerealiseerd.
6	Aandacht voor standaardisatie meenemen in evaluatie van de governance van de digitale overheid.	BZK	Evaluatie gestart oktober 2019, verwachting voorjaar 2020 afgerond.	<u>Gereed</u> . In de zomer van 2020 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie van de governance en financiering van de GDI. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/13/kamerbrief-met-reactie-op-rapporten-over-governance-en-financiering-generieke-digitale-infrastructuur-gdi
7	Onderzoeken hoe consultaties van standaarden een breder publiek kunnen bereiken.	Forum	Gestart augustus 2019, streven gereed voorjaar 2020.	<u>Gereed</u> . Openbare consultaties voor de lijsten worden vanaf nu altijd gedaan op https://internetconsultatie.nl . Dit zorgt voor overheidsbrede zichtbaarheid en levert meer reacties op dan voorheen, toen we de openbare consultaties alleen op de website van het Forum Standaardisatie publiceerden.

8	Met Audit Dienst Rijk overleggen over prioritering van het auditen op open standaarden.	BZK i.o.m. ADR	Gesprekken hebben plaatsgevonden .	<p><u>Gereed</u>. Er heeft een aantal overleggen met ADR plaatsgevonden. OS beter op netvlies. Niet voldoen aan ptolu zal niet leiden tot afkeurende verklaringen. Met MinFIN contact om departementen te wijzen op ptolu-verplichting in jaarverslag. In de nieuwe RBV 2021 is de open standaarden tekst aangescherpt om meer aandacht te vragen voor uitleg een afwijking.</p> <p>BZK DO heeft weer een nieuw voorstel voor de RBV 2022 ingediend: <i>Nieuw tekstvoorstel</i></p> <p>3. Gebruik open standaarden en open source software:</p> <p>Het onderwerp open standaarden dient in deze paragraaf te worden vermeld wanneer is afgeweken (het 'comply of explain'-beginsel) van artikel 3, eerste lid van de Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten. Deze instructie geldt bij de aankoop, inhuur en ontwikkeling van ICT-diensten of producten vanaf € 50.000 of meer, en dus ook bij grote ICT-projecten. De Tweede Kamer wil dat de overheid meer gebruik maakt van open standaarden en open source software. Voor wat betreft de toepassing van open standaarden schrijft de Instructie Rijksdienst voor dat bij de aanschaf en ontwikkeling van ICT-diensten of ICT-producten in beginsel gebruik moet worden gemaakt van open standaarden van de lijst van het Forum Standaardisatie en dat over de mate van naleving verantwoording wordt afgelegd. Valide afwijkingsgronden zijn opgenomen in de Instructie Rijksdienst en houden redenen in van bijzonder gewicht. Bijvoorbeeld wanneer een ICT-dienst of ICT-product naar verwachting in onvoldoende mate wordt aangeboden of onvoldoende veilig of zeker functioneert. Afwijking van de voorgeschreven toepassing dient conform de Rijksinstructie in het jaarverslag te worden toegelicht en gemotiveerd. Hierbij wordt ten minste ingegaan op de resultaten van de Monitor Open Standaarden van het Forum Standaardisatie voor zover de organisatie hierin is beoordeeld (pas toe of leg uit).</p>
9	Verkennen hoe het gebruik van informatieveiligheid sstandaarden in de reguliere informatie-veiligheids-, bedrijfsvoerings- en controlprocessen kan worden versterkt.	BZK i.o.m. andere relevante partijen	Start begin 2020, streven gereed medio 2020.	<p>Binnen BZK hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden en deze gesprekken worden in 2021 voortgezet.</p> <p>De tekst uit de Rijksbegrotingsvoorschriften is aangepast: Gebruik open standaarden en open source software dient in deze paragraaf te worden vermeld wanneer is afgeweken (het 'comply of explain'-beginsel) van artikel 3, eerste lid van de Instructie rijksdienst bij aanschaf van ICT-diensten of ICT-producten. Deze instructie</p>

				<p>geldt bij de aankoop, inhuur en ontwikkeling van ICT-diensten of producten vanaf € 50.000 of meer, ook bij grote ICT-projecten. De Tweede Kamer wil dat de overheid meer gebruik maakt van open standaarden en open source software. Voor wat betreft de toepassing van open standaarden schrijft de Instructie Rijksdienst voor dat bij de aanschaf en ontwikkeling van ICT-diensten of ICT-producten in beginsel gebruik moet worden gemaakt van open standaarden van de lijst van het Forum Standaardisatie (www.forumstandaardisatie.nl) en dat over de mate van naleving verantwoording wordt afgelegd. Valide afwijkingsgronden zijn opgenomen in de Instructie Rijksdienst en houden redenen in van bijzonder gewicht. Afwijking van de voorgeschreven toepassing dient conform de Rijksinstructie in het jaarverslag te worden toegelicht en gemotiveerd. <u>Hierbij wordt ten minste ingegaan op de resultaten van de Monitor Open Standaarden van het Forum Standaardisatie voor zover de organisatie hierin is beoordeeld (pas toe of leg uit).</u></p>
10	Analyse maken naar oorzaken waarom open standaarden niet altijd worden toegepast.	Forum	Start begin 2020, streven gereed Q4 2020.	<p>Op 2 september 2020 is een tussentijdse update gedaan en op de decemberversameling 2020 werd het eindrapport van de analyse opgeleverd.</p> <p>De aanbevelingen zijn meegenomen in mandaatafspraken. Daarnaast wordt meer aansluiting gezocht met CIO-beraad door Ludwig en Larissa. Idem OBDO (voorbereidend overleg strategisch adviseurs).</p>
11	Verkennen welke mogelijkheden er zijn binnen het bestaand instrumentarium om het gebruik van open standaarden te vergroten.	BZK i.o.m. opdrachtgevers en inkoopers	Streven gereed eind 2021.	<p>BFS heeft in september 2020 voor tachtig deelnemers een Webinar over de Beslisboom gehouden i.s.m. de HIS en in oktober een presentatie voor een inkoopafdeling van de Belastingdienst. In november toonde BFS een video van de Beslisboom op onze digitale stand bij het ECP-jaarfestival.</p> <p>Met BZK/DO. i.o. is het IMO (het overleg van de directeurs van de inkoop uitvoeringsorganisaties) en de NORA (Nederlandse Overheid Referentie Architectuur) bezocht. Door de pandemie zijn de verkennende gesprekken verder 'on hold' gezet. Verwachting is in het IMO in 2021 nog een keer terug te komen met de resultaten van de Monitor van 2020 en een presentatie van de Beslisboom & de bestekteksten. Ook zal dan de vraag weer - en nu dringender - worden voorgelegd hoe de aandacht voor open standaarden in de processen verankerd kan worden. Daarnaast zijn open standaarden opgenomen in CIP ICO wizard en eerder in</p>

				de BIO. Staan nog aantal gremia op planlijst (zoals geaccordeerd in OBDO). Verder poging om ptolu of digitoegankelijk op te nemen in revisie van ARBIT. BZK/DS probeert via BZK/FEZ Financien te bewegen de eisen aan de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarverantwoording op het gebied van open standaarden aan te scherpen.
--	--	--	--	--

Ad C. OBDO 28 oktober 2021 = vervallen. IV-meting naar december

Het Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO) van 28 oktober 2021 is niet doorgegaan. De bespreking van de voor dit overleg aangedragen meting gebruik informatieveiligheidsstandaarden (IV-meting) van september 2021 staat daarom geagendeerd voor de vergadering van 16 december 2021. Dit gebeurt in samenwerking met BZK, directie Digitale Samenleving onder de titel 'Herkenbare en veilige digitale overheid'.

Gelet op de actualiteit en urgentie (o.a. Zembla uitzending van 7 oktober jl., een voorgenomen motie uit de Kamer bij de begrotingsbehandeling) en het aflopen van de streefbeeldafpraak rond IPv6 op 31 december) hebben de leden van het OBDO wel alvast per mail ter kennisname de IV-meting ontvangen.

De stukken Standaardisatie van eerdere vergaderingen van het OBDO kunt u terugvinden op de site van het Forum Standaardisatie via <https://www.forumstandaardisatie.nl/vergaderingen-en-stukken>

Ad D. Rapportage op de voortgang januari-augustus 2021

Ter kennisname wordt de inhoudelijke rapportage van het bureau Forum Standaardisatie (BFS) over de periode januari tot en met augustus (T2) 2021 voorgelegd. Het betreft hier de verantwoording van de werkzaamheden van het Forum Standaardisatie op de ten doel gestelde resultaten uit het werkplan Forum Standaardisatie 2021.